

ALOPESİ AREATA OLGULARINDA SANAT TERAPİSİNİN KULLANILMASI: BİR OLGU SUNUMU

USING ART THERAPY IN ALOPE AREATA CASES: A CASE REPORT

Volkan DEMİR

İstanbul Gelişim Üniversitesi
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Psikoloji
vdemir@gelisim.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8148-8647

Emel ÖZTEN

Millî Eğitim Bakanlığı
hayalemel006@gmail.com
ORCID: 0009-0006-1436-4798

ÖZ

Geliş Tarihi:

12.05.2023

Kabul Tarihi:

28.12.2023

Yayın Tarihi:

25.03.2024

Anahtar Kelimeler

Alopesi Areata
Sanat Terapisi
Tedavi

Keywords

Alopecia Areata
Art Therapy
Treatment

Alopesi Areata, bilhassa saçlı deride olmak üzere, bedenın herhangi bir bölümünde bulunan kıllarda anı bir biçimde belirgen, sınırlı alanlar biçiminde görülen kıl dökülmesidir. Hastalık çocuk ve ergenlerde erişkinlere göre daha sık görülmektedir. Alopesi Areata ya primer olarak psikolojik bozukluklarla ilişkili olarak ortaya çıkmakta ya da depresyon, kaygı, sosyal izolasyon gibi önemli ruhsal ve sosyal problemlere yol açmaktadır.

Bu çalışmada, Alopesi Areata hastası olan bir çocuk ile sanat terapisi çalışılmıştır. Çalışma içerisinde sanatla terapi uygulamalarında açığa çıkan temalar üzerinden yürütölen terapi süreci açıklanmıştır. Uygulamalar neticesinde olgunun kaygı ve stres düzeyinde azalma, duyu dışavurumunda ise artış gözlemlenmiştir. Sanatla terapi uygulamaları ile olgunun tedaviye motivasyonu sağlanmış, işlevsellikte ise belirgin bir düzelme gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, sanat terapisi Alopesi Areata'nın tedavisinde tek başına ya da yardımcı bir teknik olarak kullanılması uygun olan bir psiko-sosya müdahale yaklaşımıdır. Bu çalışma, Alopesi Areata'nın terapi ortamlarında ihmal edilmesinin önüne geçilmesi ve sanat terapisinin bu alanda kullanılmasına dikkat çekmek için kaleme alınmıştır.

ABSTRACT

Alopecia Areata is the loss of hair in limited areas that appear suddenly on the hair in any part of the body, especially on the scalp. The disease is more common in children and adolescents than adults. Alopecia Areata either occurs primarily in relation to psychological disorders or causes significant mental and social problems such as depression, anxiety, and social isolation.

In this study, art therapy was studied with a child with Alopecia Areata. In the study, the therapy process carried out on the themes revealed in art therapy practices is explained. As a result of the applications, a decrease in the anxiety and stress level of the patient and an increase in the expression of emotion were observed. With art therapy applications, the motivation of the patient for treatment was provided, and a significant improvement in functionality was observed. In conclusion, art therapy is a psycho-social intervention approach suitable for use alone or as an adjunct technique in the treatment of Alopecia Areata. This study was written to prevent the neglect of Alopecia Areata in therapy environments and to draw attention to the use of art therapy in this area.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1296136>

Atıf/Cite as: Demir, V., & Özten, E. (2024). Alopesi Areata olgularında sanat terapisinin kullanılması: bir olgu sunumu. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(1), 81-94.

Giriş

Saçkıran, tıbbi adıyla Alopesi Areata, saçlar ve vücudun diğer bölgelerindeki kılları etkileyen bölgesel dökülmelerle kendisini gösteren bir deri hastalığıdır. Alopesi Areata, başta saçlı deri olmak üzere, vücuttaki kılların keskin sınırlı, yuvarlak ya da oval görünümlü dökülmesiyle seyreden bir klinik tablodur (Cordan Yazıcı ve ark., 2006). Hastalık her yaşta görülebilir, cinsiyet, ırk ve coğrafya hastalığın görülme sıklığında ve derecesinde anlamlı bir farklılık yaratmaz (Strazzulla ve ark., 2018). Hastalığın sebebi henüz kesin olarak bilinmemekle birlikte, hormonal dalgalanmalar, enfeksiyöz etkenler, aşılar, stres ve beslenme biçimi Alopesi Areata'yı tetikleyen etkenler olarak düşünülmektedir (Alkhalifah ve ark., 2010).

İnsan bedenini kaplayan deri, benliğin ilk tasarımımda önemli bir yere sahiptir. Deri kişi ve çevre arasında ruhsal ve sosyal bir fonksiyona sahip en önemli organdır. Doğum anından itibaren, bağlanmayı ve iletişimi gerçekleştirmek için yaşamsal bir işlevi vardır (Gupta ve ark., 1990). Deri ve deri üzerinde gelişen hastalıklar bağlanma stilleri üzerinde etkilidir. Yapılan çalışmalar Alopesi Areata hastalarının kaçınılmaz bağlanma stillerine sahip oldukları, sosyal desteğe yoğun bir şekilde gereksinim duyduklarını göstermektedir (Picardi ve ark., 2003). Gürkan, Tüzün ve Abalı (2006) tarafından yapılan çalışmada Alopesi Areata tanılı çocuklarda en yaygın psikiyatrik tanımlar anksiyete bozuklukları ve major depresyon olarak saptanmıştır. Olguların büyük bir bölümünde içe dönük kişilik özellikleri olduğunu rapor etmişlerdir. Sadece iki olguda saç kaybı öncesinde stres verici bir yaşam olayı tespit edilmiştir. Araştırmalarında zorlayıcı yaşam deneyimleri ile akut saç kaybı arasındaki ilişkinin zayıf olduğunu; mizaç özelliklerinin, aile tutumlarının, zorlayıcı yaşam deneyimleri ile beraber birlikte oluşturduğu bir zeminin saç kaybında etkili olabileceğini ileri sürmüşlerdir.

Alopesi Areata, hayati riskler taşıyan bir hastalık değildir. Kaşınmaya, acıya ve ağrıya sebebiyet vermez. Bunun yanı sıra çoğunlukla adolesan dönemde ve kadınlarda görülen Alopesinin kimlik ve benlik algısında bozulmalara neden olabileceği bildirilmektedir (Fettahoğlu, 2014). Beden görünümünün bozulması stres yaratabilmektedir. Saç, beden görünümünde önemli bir yere sahiptir. Saç ile ilgili bir rahatsızlık, bireylerde radikal bedensel değişime neden olduğu için bireylerin kendilerini etiketlenmiş hissetmelerine, yoğun duygusal stres yaşamalarına ve benlik saygısının azalmasına neden olduğu bilinmektedir (Kaçar ve ark., 2014). Hastalık sonrası duygusal stres yaşanacağı gibi hastalığın mevcudiyeti de psikosomatik olabilir. Zorlayıcı yaşam deneyimlerinin ve travmatik yaşantıların Alopesi Areata'yı tetiklediği düşünülmektedir. Misery ve Rousset (2001) Alopesi Areata'nın psikosomatik bir hastalık olduğunu ifade etmişlerdir.

Psikosomatik bozuklukların doğası gereği, bireylerin tedavi süreçlerinde stres düzeylerinin azaltılması ve koruyucu faktörlerin artırılması önemlidir (Fava ve Sonino, 2000). Bu sebeple tedavi sürecinde psiko-sosyal müdahaleler ele alınmaktadır. Psiko-sosyal yaklaşımlar arasında bilişsel-davranışçı terapi, psikoegitim ve bilinçli farkındalık temelli terapi programları yer almaktadır. Bu müdahale yaklaşımlarının Alopesi Areata hastalarının ruhsal iyi oluş ve yaşam kalitesinin olumlu katkılarına olduğu düşünülmektedir (Gallo ve ark., 2017). Alopesi Areata hastalarındaki duygu dışavurumu güçlükleri düşünüldüğünde dışavurumcu terapiler psiko-sosyal bir müdahale aracı olarak yardımcı bir yöntem olarak kullanılabilir.

Çağrışımsal dışavurum yöntemleri, çocukların duygu ve düşüncelerini kolaylıkla aktarmalarına imkân sağlar. Çağrışımsal teknikler terapötik değişime ve terapistin süreç ile ilgili değerlendirme yapmasına olanak sağlar. Terapistler bu yolla çocuklara duygularını duyumsatır ve etkili başa çıkma stratejileri oluşturmaları noktasında yardımcı olur (Golden ve ark., 1992). Geleneksel yöntemlerle gerçekleştirilen terapötik süreç sanat terapisi ile harmanlandığında etkili sonuçlar verebilmektedir. Sanat terapisi, çocuk ve ergenler ile yürütülen terapi sürecinde geleneksel müdahale yöntemlerine destekleyici bir araç olarak birtakım ek faydalar sağlayabilmektedir. Çocuklarda sanatla terapi uygulamaları yapılırken materyal, sanat malzemeleri ya da oyuncaklar ile uygulamalar yapılır. Uygulama sırasında çocuklara rehberlik yapan kişinin gözlemi önemlidir. Çocuk, uygulamalar sırasında mutluluk, hüznün, korku, kaygı, kin, nefret, acıma, sevinç, dostluk, düşmanlık, sevmek, sevilme, düven duymak, ayrılık, ölüm gibi pek çok duygusal tepkiyi öğrenirken, bunun yanı sıra bu duygusal tepkileri kontrol etmeyi ve denetim altında tutabilmeyi de öğrenmektedir (Demir ve Yıldırım, 2017).

Sanat terapisi çocuklarda bilişsel olarak işlenmemiş olan bir anıyı işlemek noktasında yardımcı olur. Bu noktada sanat terapisi benliği anlamlandırmak ve gerçekleştirmek noktasında kullanılan en iyi yöntemlerden biridir (Filiz, 2016). Benliği anlamlandırmak kadar duyguları anlamlandırmakta çocuklarda bazı zamanlarda oldukça güçtür. Çocuklar tarafından tanınmayan, tanımlanamayan birçok duygu sanat aracılığı ile kolaylıkla aktarabilmesi mümkündür. Çocuklar sanat terapisi aracılığı ile sözel olarak ifade etmekte güçlük yaşadıkları düşünce, duygu ve

deneyimleri bir sanat formunda ortaya koyarak kendileri için önemli olan durumu ifade ederler (Güner ve Genç-Dinçer, 2019). Çeşitli sebeplerle söz ile ortaya koyulamayan durumlar sanatsal yaratılarla açığa çıkabilmektedir. Sanat terapisi çocuklarda akranları ve öğretmenleri ile yaşadıkları sorunlarda, akademik zorluklar ile birlikte anne-baba kaybında, boşanma, ebeveyn istismarı gibi sorunlarda da kullanılmaktadır (Shostak ve ark., 1985). Çocuklar için zorlayıcı yaşantılar sonrasında ortaya çıkan duygular ile baş edebilmek güç olabilir. Sanat terapisi çocukların olumsuz duygular ile başa çıkabilme, davranışsal ve psikolojik semptomları hafifletme ve daha kaliteli bir yaşam sürebilmesi yönünde gelişim sağlamasına yardımcı olur (Güner ve Genç-Dinçer, 2019).

Olgu

Alopesi Areata yakınması ile başvuran altı yaşındaki erkek olgu, ailesinin tek çocuğudur. Olgunun devam eden psikiyatrik bir tedavisi mevcuttur. Görüşmelere başlamadan dört ay önce çocuk ve ergen psikiyatristi tarafından ilaç tedavisi başlanmıştır. İlaç tedavisi sürecinde yaşanan olgunun durumundaki bazı gerilemeler ve yeni problem alanlarının oluşması üzerine psikiyatristi tarafından psikoterapi desteği alması önerilmiştir.

Olgu, hastalık belirtileri başlamadan kısa bir süre önce ailesi ile birlikte şehir değişikliği yapmıştır. Şehir değişikliğinden hemen sonra olgunun anne ve babası Covid-19 teşhisi ile birer hafta hastanede yatarak tedavi görmüşlerdir. Bu süreçte olgunun bulaş riski nedeniyle ebeveynleriyle temas kurması mümkün olmamıştır. Yerleştikleri yeni şehirde anaokuluna başlayan olgu, saç dökülmesi sonucu ortaya çıkan bölgesel dökülmeleri nedeniyle okulda akran şiddetine maruz kalmakta ve çevre ile ilgili birçok unsurdan olumsuz bir şekilde etkilenmektedir. Olgu yazımı öncesi çocuk ve ebeveynlerinden onam alınmıştır.

Yöntem ve Bulgular

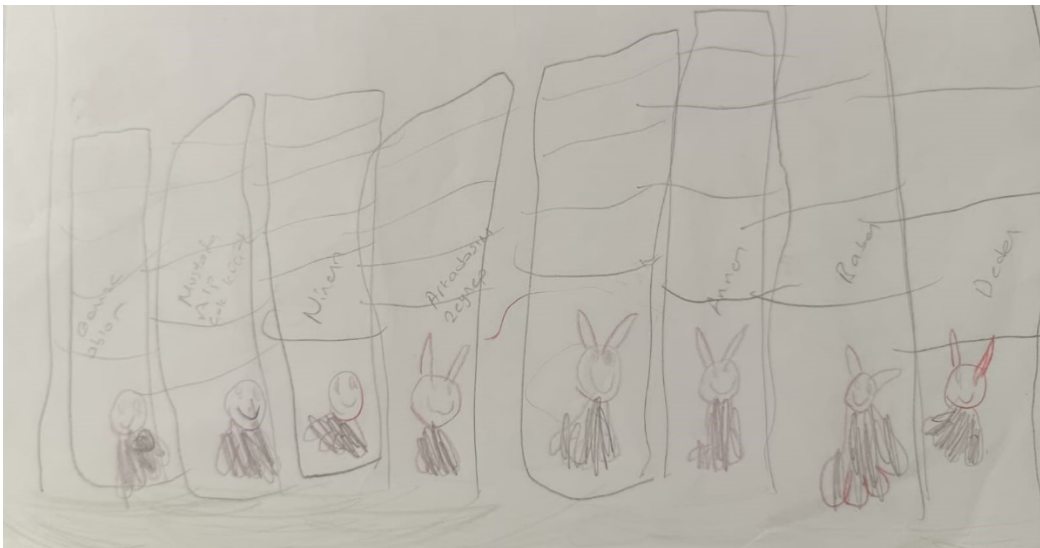
Uygulama Materyalleri

Sanatla terapi uygulamaları için kağıt ve yazı gereçleri, boya kalemleri, pastel boya ya da keçeli kalem, resim kağıdı, renkli kağıtlar ve kil gibi her türlü sanat materyalleri kullanılmıştır. Materyaller yaratıcı süreç ve üzerinde çalışılan etkinliğe göre çeşitlendirilmiştir.

Uygulama ve Süreci

Olgu hastalığı nedeniyle dalga geçilmesinden, arkadaşları tarafından dışlanmaktan korkmaktadır. Yürütülen görüşmelerde, olgunun çevresindeki diğer bireylere/çocuklara güvenme, iyimserlik, aidiyet, cesaret, empati yapabilme, işbirliği ve dayanışma gibi sosyal iletişim ile ilişkili davranışları düzenlemek öncelikli hedefler arasındaydı. Sosyal iletişim becerileri üzerinde durabilmek için olgudan bir orman ve içinde yaşayan hayvanların resmini yapması istenilmiştir. Resim tamamlandıktan sonra ise bu ormandaki yaşamı anlatan bir hikaye oluşturması istenilmiştir.

Şekil 1. Olgunun Orman Çizimi

Tom vardı, Tom yürüdü. Rakun geldi, ayağıyla vurdu devrildi. Tom iyi, rakun kötü, rakunlar öldüler, yani kötüler. Öldüklerinde Tom koştu arkadaşımı kurtarmak için. Rakunla dövüştü, kafesleri kırdı, herkesi kurtardı, en son beni kurtardı. Çünkü en son ben geliyorum.

Terapist: Bu çalışmayı yaparken ne hissettin.

Olgu: Kaçak hissettim

Terapist: Kaçmak sana ne hissettirdi?

Olgu: İyilik

Terapist: Herkes neden kafeste sence?

Olgu: Çünkü suç işlemişler?

Terapist: Suçları ne imiş?

Olgu: Kötü olmak.

Terapist: Kötü olmak ne demek?

Olgu: Dalga geçmek, alay etmek.

Terapist: Kiminle alay etmişler.

Olgu: Benimle etmişler

Terapist: Sen neden kafestesin

Olgu: Arkadaşım beni kurtarsın diye

Terapist: Hangi arkadaşın kurtarsın istersin seni?

Olgu: İyi olan arkadaşım. Ama benim iyi arkadaşım yok. Hepsi dalga geçiyor.

Terapist: Neyle dalga geçiyorlar?

Olgu: Söylemek istemiyorum. Çünkü gizledim.

Olgu, oluşturduğu öykü ile sosyal ilişkilerinde uğradığı akran zorbalığına yönelik zorlayıcı deneyimlerini dışa vurmuştur. Olgu, kendisi ile alay eden, dalga geçen arkadaşlarını kafese kapattığını ifade etmiştir. Akran zorbalığı, çocuğun sosyalleşmeye başladığı yaşlarda karşı karşıya geldiği, iletişim problemlerine yol açan bir sorundur ve çocukların sosyal iletişim becerilerinin azalmasına sebep olmaktadır. Akran zorbalığı çocukların daha zayıf sosyal ve duygusal ilişkiler deneyimlemelerine yol açmaktadır. İletişim sorunları çocuklarda okul etkinliklerinin azalması, arkadaş seçiminde zorlanma, oyun isteğinin olmaması gibi sorunları da beraberinde getirmektedir (Törüner ve Büyükgönce, 2017). Bir sonraki görüşmede olgunun duygu ve düşüncelerini dışa vurmasına olanak sağlamak için Leuner (1988) tarafından geliştirilen katatimik görüntü tekniğine resimlemenin eklendiği bir yöntem tercih edilmiştir.

Olgudan bir çiçek imgesi hayal etmesi ve resmetmesi istenilmiştir. Daha sonra olgudan resmini yapmış olduğu çiçeğin çizgi ve renklerinden yola çıkarak kendisine ne hissettirdiğini olabildiğince ayrıntılı bir şekilde anlatması istenilmiştir.

Şekil 2. Katatimik Görüntü Tekniği: Çiçek İmajinasyonu

Baba salyangoz. Adı: Kemal. Tavşanları ve inekleri var. Tavşanlarının adları: Fatime, Topral ve Temel. Bir oğlu var, araları iyi. Oğluna iyi davranıyor. Topraktan onun için yemek buluyor. Dünyanın en iyi, en süslü salyangozu. Antenlerinden bomba çıkarıyor. Asker salyangoz. Herkesi yeniyor. Kabuğundan ışık çıkarıyor, önünü görmesini sağlıyor. Salyangoza dokunduğunda bir kısmı elinde kalıyor. Çünkü bu salyangoz dünyanın en iyi salyangozu. Dolaşmaya gidiyor şimdi. Ölmesinden çok korkuyorum. Biraz bana benziyor bu salyangoz. Düşmanları diğer salyangozlar, onlar kötüler. Birlikte vakit geçirmiyorlar çünkü diğerleri kötü kalpli. Bir sayangoz iyi kalpli. Üç tane var düşmanlardan. İsimleri, kötü B, Dünyayı sevmeyen kötü düşman, Dünyanın en kötü düşmanının bombası. Bu salyangoz benim olsaydı ona soru sorardım. Ölmekten korkuyor, çünkü çok iyi bir salyangoz ve çocuğunu kaybetmek istemiyor. Koranadan, bombadan ve hastalıktan çok korkuyor.

Olgu çiçek resmi yerine salyangoz resmi yapmak istemiş, terapist tarafından müdahale edilmemiştir. Salyangoz olgu tarafından “baba” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamadan yola çıkarak olgunun babasına yönelik duygu ve düşüncelerini salyangoz imgesi üzerinden aktardığı düşünülebilir. Olgu, salyangozu “Bir oğlu var, araları iyi. Oğluna iyi davranıyor. Topraktan onun için yemek buluyor” şeklinde anlatmıştır. Bu ifadeler olgunun babalık rolü algısının olumlu olduğunu düşündürmüştür. Salyangozun ölmesinden korktuğunu dile getirmesinden hemen sonra “Düşmanları diğer salyangozlar, onlar kötüler. Birlikte vakit geçirmiyorlar çünkü diğerleri kötü kalpli. Bir sayangoz iyi kalpli. Üç tane var düşmanlardan. İsimleri, kötü B, Dünyayı sevmeyen kötü düşman, Dünyanın en kötü düşmanının bombası.” ifadeleri ile olgu zarar görmeye yönelik korkularını dışa vurmaktadır. Bir diğer taraftan salyangoz için “ölmekten korkuyor, çünkü çok iyi bir salyangoz ve çocuğunu kaybetmek istemiyor. Koranadan, bombadan ve hastalıktan çok korkuyor” şeklindeki ifadeleriyle ise olgunun babasını kaybetmeye ve babasının sağlığına ilişkin kaygılarını açığa vurduğunu düşündürmektedir. Bir sonraki görüşmede olgunun babasını kaybetmeye yönelik korkusunu dışa vurma, açığa çıkan uyarımların ve çağrışımların üzerinde durulabilmesi için “Öykü Tamamlama” çalışması planlanmıştır.

Öykü tamamlama uygulamalarıyla çocuklara sunulan yarım bırakılan bir öyküyü yaşantılamaları, içsel deneyimleri aracılığıyla çözüme kavuşturarak tamamlaması için çocukların cesaretlendirilmeye çalışılır. Bu yöntem, yaşça büyük çocuklara uygulanabildiği gibi okul öncesi dönemdeki çocuklara da uygulanmaktadır (Robinson ve ark., 2000). Çocuklar öyküsel anlatımları yoluyla aileleri içerisindeki ilişkilerin farklı yönlerini ortaya koymaktadır (Laible ve ark., 2004; Oppenheim ve ark., 1997). Aşağıda yer alan öykü terapist tarafından okunmuş ve öykü yarım bırakılmıştır. Daha sonra öykünün olgu tarafından tamamlanması istenmiştir. Olgu, öyküyü tamamladıktan sonra sokratik sorgulama yöntemi ile öykü genişletilmiştir.

Büyük ve görkemli ağaçların, rengarenk çiçeklerin arasında küçük bir kulübede, annesi ve babasıyla birlikte yaşıyordu Robi. Babası ile ormanda dolaşmak, diğer canlılara yardım etmek, yiyecek bulmak, en büyük eğlencesiydi Robi'nin. Robi babasının her şeyi başaracağını düşünüyordu, ağaçların en yüksek dallarına ulaşmak için büyük bir çeviklikle tırmanıyor, uzun ve güçlü bacakları ile ormanda yaşayan herkesten daha hızlı koşuyordu.

Babası ile ormanda olmak Robi için çok güvenli idi. Çünkü onu her türlü tehlikeye karşı koruyacak kadar güçlüydü babası. Bir sabah uyandığında babasının hala yatakta olduğunu gördü...

(Öykü burada kesilmiş ve olgu tarafından tamamlanması istenilmiştir).

Babasına bir bakmış, artık güçlü değil. Babasına sormuş;

Baba sen neden bu kadar güçsüzsün?

Babası da şöyle cevap vermiş.

Robi oğlum ben çok üşüyorum. Güçsüz değilim, sadece hastayım ve hastaneye gitmem lazım.

Robi çok üzülmüş ve şaşkınlığa uğramış. Birden ormanda dolaşırken karşısına kocaman, kocaman bir ayı çıkmış. İnşallah babası iyileşmiştir diye koşarak eve gitmiş. Babası iyileşmişti ve ayı yendi. Sonsuza kadar mutlu yaşadılar.

Terapist: Öyküyü dinlerken ne hissettin?

Olgu: Mutlu gibi.

Terapist: Öyküyü tamamlamak sana ne hissettirdi?

Olgu: Çok iyi, çok çok iyi. Ama çok çok iyi.

Terapist: Robi sence hangi hayvan olabilir?

Olgu: Ayı.

Terapist: Robi'nin babası sence hangi hayvan olabilir?

Olgu: Sincap.

Terapist: Nasıl bir sincap?

Olgu: Çok güçlü ve dev bir sincap.

Terapist: Robi sincabın hangi özelliklerini seviyor olabilir?

Olgu: Güçlü olmasını, onu korumasını, onunla güzel vakit geçirmesini.

Terapist: Nasıl vakit geçirirlerse güzel oluyor.

Olgu: Gezip dolaşırlarsa, televizyon izlemezse, hasta olmazsa.

Terapist: Sincabın hasta olması Robi'ye ne hissettirmiş olabilir?

Olgu: Robi çok üzgün hissetti, öyle görünce şok oldu. Üzgünlükten paslanmış gibi hissetti. Yapış yapış hissetti. Babası iyileşince paslanmaktan kurtuldu.

Terapist: Paslanmak ne demek olabilir?

Olgu: Eskimek.

Terapist: Sence neler paslanıyor olabilir?

Olgu: Kalemtraş, klima, demir.

Terapist: Robi bunlardan hangisine benziyor gibi hissetmiş olabilir?

Olgu: Demir. Babasını hasta gördüğünde üzgünlükten yumuşadı. Hemen güçlenip kendisini korumak istedi.

Terapist: Robi kendini Nelerden korumak istiyor olabilir?

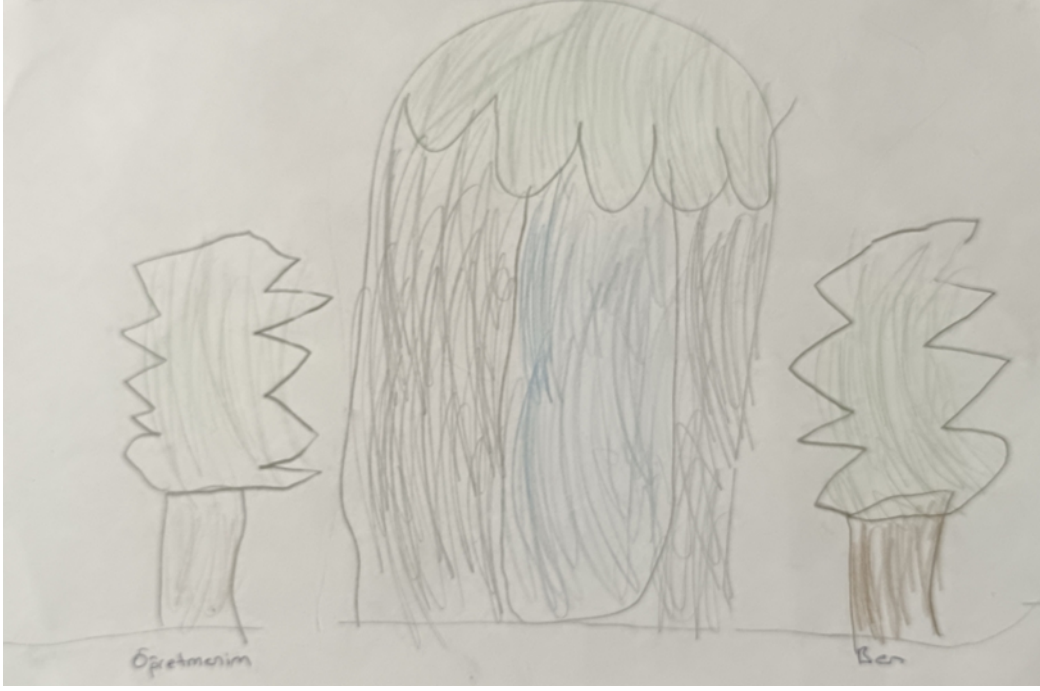
Olgu: Yangından, yıkıntının altında kalmaktan, paslanmaktan, eskirsem ölürüm diye korkuyor. Ve kızgın olduğunda paslanıyor.

Bu sefer olgunun babasına yönelik duygu ve düşünceleri karşımıza sincap imgesi, kendisi ise Ayı Robi olarak karşımıza çıkmaktadır. Nasıl bir sincap olduğu sorulduğunda “*Çok güçlü ve dev bir sincap*” ve sincabın sevdiği özellikleri sorulduğunda ise “*Güçlü olmasını, onu korumasını, onunla güzel vakit geçirmesini*” şeklindeki ifadeleri ile olgunun güvenlik ihtiyacı açığa çıkmaktadır. Freud'a (2008) göre, erkek çocuklarının dünyalarında baba imgesi büyük bir güç sahibidir. Sincabın hasta olmasının Robi'ye ne hissettirdiği sorulduğunda ise olgu “*Robi çok üzgün hissetti, öyle görünce şok oldu. Üzgünlükten paslanmış gibi hissetti. Yapış yapış hissetti. Babası iyileşince paslanmaktan kurtuldu*” diye cevap vermiştir. Yine Freud'a göre, çocuğun hayatta kalma, sevgi ve ait olma, güç gibi temel psikolojik ihtiyaçları baba imgesi tarafından karşılanmaktadır (Freud, 2008). Bir sonraki görüşmede katatimik görüntü tekniği uygulanarak “dağ metaforu” üzerinden baba imgesi ile çalışılmaya devam edilmesi planlanmıştır. Dağ, büyük ve yüksektir ve dilimizde de bu bağlamdaki metaforlar için kullanılır. Birey dağ imgesi üzerinden baba ve

annesinden başlayarak tüm otorite figürleriyle olan bilinçdışı çatışmalarını, ilişkilerini ve duygusal bağlarını yansıtabilir (Babaoğlu, 1998).

Olgudan bir dağ imgesi hayal etmesi ve resmetmesi daha sonra da resmini yapmış olduğu dağı ayrıntılı bir şekilde anlatması istenilmiştir.

Şekil 3. Katatimik Görüntü Tekniği: Dağ İmajinasyonu

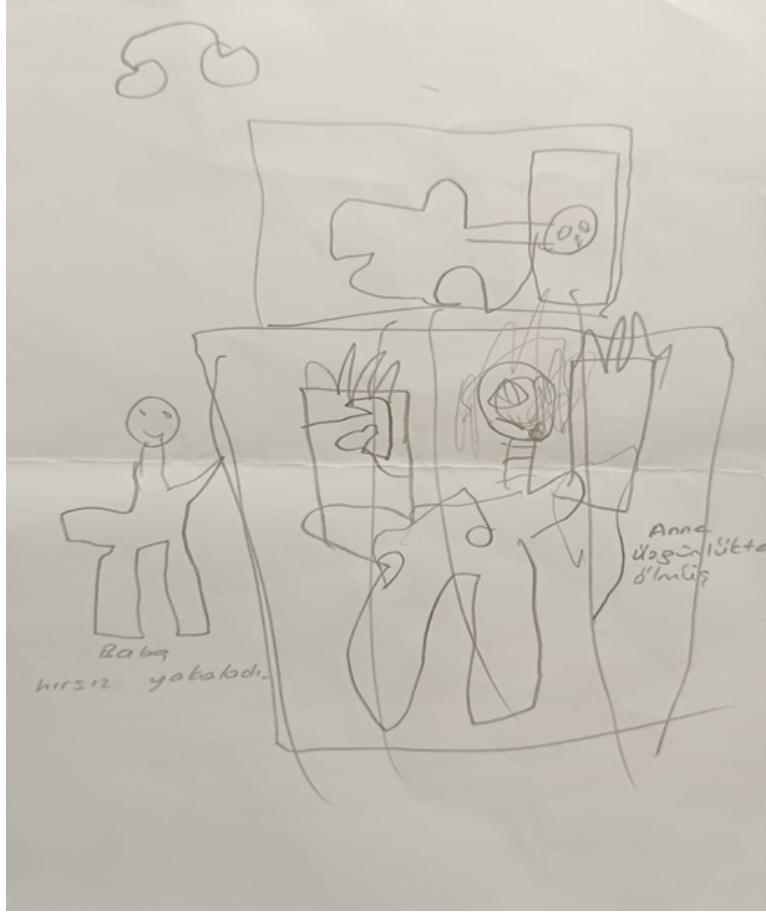

Bu dağ bir güzellikmiş, görünmezmiş, istediği zaman her şeyi yapabiliyor, istediğinde yapamadığı bir özellik var. İnsanlara zarar vermek, onu da istemiyor. Çünkü o kötü biri değil. Şişman. Ağaçlar yaşamayı sağlar. Öğretmen yaşatır. Özelliği bu. Onlara hava verir.

Jung'a (2005: 89) göre "dağ imgesi yolculuğu, tırmanışı ve hedefi temsil eder, bu sebeple genellikle kendilik anlamına gelir. Dağın büyüklüğü ve yüksekliği yetişkin bireyi sembolize etmektedir. Olgun, yapmış olduğu resimde sol tarafta çizilen ağacın öğretmeni, sağ tarafta çizilen ağacın ise kendisinin olduğunu belirtmiştir. Kağıdın ortasında çizilmiş olan dağ resminin sağ ve sol tarafında çizilen ağaç resimlerinden boyut olarak büyük çizildiği görülmektedir. Dağ imgesi gökle yerin birleştiği noktadır ve erkek cinsel organını, yüksekliği ve erdemliliği ifade eder (Eliade 2003: 114-115). Ortada resmedilen dağ üzerinden konuşulduğunda ise dağın istediği zaman her şeyi yapabildiğini, ancak istediğinde yapamadığı bir özelliği olduğunu, o özelliğin de insanlara zarar vermek istemediği olarak belirtmiştir. Çocukluk dönemi bedensel, bilişsel ve ruhsal açıdan birçok yönden güçsüz, zayıf ve desteklenmeye ihtiyacı olan bir dönemdir. Bu dönemde korunma ihtiyacı güç, erk, baba imgesini öne çıkarmaktadır. Bir sonraki görüşmede ideal insan imgesine yönelik çağrışımlarının üzerinde durabilmek için "Süper Kahraman" etkinliği üzerinden devam edilmesi planlanmıştır.

Süper Kahraman etkinliği iki adımda gerçekleştirilmiştir. İlk adımda olgudan bir süper kahraman yaratması istenilmiştir. İkinci adımda ise olguya yarattığı süper kahramanın hikâyesi anlatılmıştır.

Şekil 4. Olgunun Süper Kahraman Çizimi

Anne hırsızmış, çocuk biliyormuş, gizlice babasına söylemiş, çocuğun kumbarasından para çalmış, babası tamam demiş ve aklına bir fikir gelmiş. Anneyi yakalamışlar hapse atmışlar. Baba polis olmuş. Ben uyuyormuşum, kulaklık da varmış. Baba çok mutlu olmuş. Anneyi hapisten çıkarmamış baba. Anne üzgünlükten ölmüş. Ama gerçek ölmek değil. Çok üzülmüş demek. Hastaneye kaldırmışlar.

Olgunun öyküsünde baba polis, anne ise hırsız olarak karşımıza çıkmaktadır. Öykü üzerinde çalışırken olgu "Kumbaramda para biriktiriyorum ama babam aldı. Ben, onunla anneme tektaş yüzük alacaktım. Babam anneme evlenirken almış ama çok küçük ben kocaman alacam. En büyük elması bulacağım" şeklinde babasının kumbarasından para aldığını ifade etmiştir. Ancak öyküde kumbaradan parayı çalan annenin olması dikkat çekicidir. Arzunun temelinde yatan sadece anneden ilksel kopuşu telafi etme çabası, anneye geri dönerek onunla tekrar birleşme isteği değildir. Anne-çocuk ilişkisini örseleyen, ikinci ve daha kesin bir şekilde ayrılma sürecini beraberinde getiren olay, "Baba"nın kastratör olarak sisteme girmesiyle olur. Bu, teorik olarak çocuğun imgeselden simgesel geçmesine ve öznesinin parçalanmasına yol açar (Žižek, 2010) ve çocuk, kendini simgesel düzlemdeki "Babanın Yasası"nı kavramaya ve uymaya mecbur hisseder (Turan, 2013). Grosz'a (2002) göre, "çocuk ancak baba figürünün varlığıyla ve annenin kurban edilip yok olan bedenine referansla özne olur." Aynı görüşme içerisinde başka bir etkinlik planlanmıştır. Olgudan yapmış olduğu Süper Kahraman resmini anlatan bir şiir yazması istenilmiştir.

Teslim olduğunda babalar der ki

Niye teslim oluyorsun?

Bilmiyorum biz kızız

Ben sana teslim oluyorum.

Şiir üzerinde çalışırken, olgu "annem bep teslim oldu" şeklinde ifadesi ile anne-baba arasındaki çatışmaya değinmiştir. Kızların kaybettiğine, erkeklerin ise kazandığına yönelik inancı görüşmeler sırasında da sıklıkla açığa çıkmaktadır.

Sınıf öğretmeni ile görüşülmüş ve sınıfta da güçsüz kızlar, güçlü erkekler inancını gerek sözel gerekse davranışsal olarak dışa vurduğu öğrenilmiştir. Babanın anneye karşı otoriter ve sert tutumu olguda “Kızlar güçsüz, zayıf ve kaybeden, erkekler güçlü, kazanan, her istediğini yapan” inancını ortaya çıkarmış olabilir. Anne ve baba tutumunun, ebeveyn çatışmalarının olgu üzerindeki etkilerinin incelenmesi için bir sonraki görüşmede kil ile çalışılmıştır. Olgudan kil ile aile üyelerini oluşturulması istenilmiştir.

Şekil 5. Olgunun Kil ile Oluşturduğu Aile Çalışması

Olgunun kil ile oluşturmuş olduğu imgesel form incelendiğinde solda annesini, annesinin hemen yanında ise kendisini yapmıştır. Babasını ise kağıdın sağına bir nokta şeklinde uygulamaya dahil etmiştir. Aile çizimlerinde, aile bireyleri arasındaki fiziksel mesafenin duygusal mesafeyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte çocuklar özdeşim kurdukları, otoriteyi temsil eden kişiyi büyük çizme eğilimindedirler (Çankırlı, 2008). Bahsedilen bu dinamikler olgu ile çalışıldıktan sonra aynı çalışmanın başka bir versiyonu olan ideal ailem çalışması yapılmıştır. Olgudan kil ile sahip olmak istediği, ideal aileyi oluşturması istenilmiştir.

Şekil 6. Olgunun Kil ile Oluşturduğu İdeal Aile Çalışması

Olgun ideal ailem çalışmasında ilk olarak bir önceki etkinlikte nokta şeklinde yapmış olduğu baba figürünü dönüştürmeye çalışmıştır. Daha sonra anne figürünü kağıttan taşacak şekilde yeniden oluşturmuştur. Kendisini temsil eden ortadaki figürde ise hiçbir değişiklik yapmamıştır. Alanyazında babalık işlevi ödipal çatışma ile açıklanmaktadır (Laplanche ve Pontalis 1985). Ödipal kompleks üç ila altı yaşları arasında görülür ve ilerleyen süreçlerde çocuk aynı cinsten ebeveyni ile özdeşim kurarak ödipal kompleksini çözümler. Çocuğun enstest arzularından uzaklaşması, cinsiyet ve kuşak farklılığını kavrayabilmesi ödipal dönemi sağlıklı bir biçimde tamamladığını gösterir. Ancak bu olguda özdeşim nesnesinin annesinin olduğu açıkça görülmektedir. Ebeveynler arasındaki sağlıklı ilişki olgunun, annesinin eşiyle ilgili olumsuz nesne tasarımını içe almasını ve bunu erkek cinsiyetine genellemesine sebep olmuş olabilir.

Araştırmanın Etik Yönü

Olgun yazımı öncesinde çocuğun ebeveynlerinden sözlü ve yazılı izin alınmıştır. Ayrıca olgudan onam alınmıştır.

Tartışma

Yukarıda sunulan olguda, Alopesi Areata tedavisinde psiko-sosyal bir yaklaşım olarak sanat terapisinin kullanılmasına örnek teşkil etmektedir. Çocukluk döneminde kronik hastalık, her çocuk için zorlu bir süreci beraberinde getirir. Erikson'a (1968) göre çocuklar yetişkin dünyasının beceri ve yeteneklerini okul ortamlarında kazanmaktadırlar. Okul ortamında yetersizlik duygusunu yoğun olarak yaşayan çocuklar çevrelerine uyum sağlamakta zorluk yaşamaktadırlar. Diğer bir yandan kronik hastalığa sahip çocuğun bedensel görünümündeki değişikliklerin yol açtığı yetersizlik duygusu, yetişkinlik döneminde de sosyal iletişim problemlerine yol açarak sosyal yalıtım ve yetersizlik duygusunun zeminini oluşturabilmektedir.

Saç dökülmesi olan bireyler için çeşitli tıbbi müdahaleler geliştirilmiş olmasına rağmen, Hunt ve McHale (2004) araştırmalarında tıbbi müdahalelerin etkinliklerine ilişkin kanıtların oldukça zayıf olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu nedenle sağlık hizmeti sağlayıcıları psikolojik ve sosyal destek sağlamaya odaklanmalıdır (Elgin ve ark., 2006). Araştırmalar birçok hekimin saç dökülmesinin psiko-sosyal yönleriyle ilgili olarak bilgi sahibi olmadıklarını ve destek sunmadıklarını göstermektedir (Hunt ve McHale, 2005; Papadopolous ve Bor, 1999). Alopesi Areata hastalarında psikoterapinin etkinliğine yönelik sonuçlar 1960'lı yıllarda bildirilmeye başlanmıştır. Reinhold

(1960) tarafından yapılan araştırmada psikoterapi sonrası 52 hastanın 35'inde saçların yeniden çıktığı saptanmıştır ancak terapisinin türü, süresi ve seans sıklığı gibi bilgilerden söz edilmemiştir. Sandok (1964) tarafından yürütölen tek bir vaka çalışmasında, üç ay devam eden bireysel ve grup terapisinden sonra saçlarda yeniden büyüme olmamasına rağmen, hastanın durumuna uyum sağladığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada da terapisinin türü, süresi ve seans sıklığı hakkında bilgi verilmemiştir. Görece daha yakın zamanda Willemsen ve arkadaşları (2006) tarafından yapılan bir çalışmada hipnoterapisinin Alopesi Areata hastalarının hastasının psikolojik sağlığı üzerindeki etkisini araştırılmıştır. Çalışmaya Alopesi Areata tanısı almış 21 birey katılmıştır. Az sayıda hastayla yapılan bir ön çalışma olmasına rağmen nispeten olumlu sonuçlar bildirilmiştir. Beş yıllık gözlem sonunda 21 hastanın tümünde anksiyete ve depresyon skorlarının anlamlı derecede azaldığı ve 12 hastada saçların yeniden çıktığı tespit edilmiştir. Ancak ifade edilmelidir ki bu hastalardan 10'u ek tedaviler (immünoterapi gibi) aldığından, saçların yeniden büyümesi doğrudan hipnoterapi ile ilişkilendirilemeyebilir.

Görüşmelerde sanat terapisinin ana kavramlarından simgeleştirme ve yansıtırma kullanılmıştır. İnşa edilen sanatsal yaratılar içten dışa doğru yansımanın ürünleridir. Psikolojik iyi oluş için içeride olup bitenlerin simgeleşmesi gerekmektedir. Bu nedenle seansta sanatsal materyaller aracılığı ile inşa edilen resim, kil, öykü birer simgeleşmedir. Her simgeleşme farkındalık, bağlantılar, cevaplar ve yeni sorular getirir (Karateke ve Soysal-Acar, 2020). Olgunun ilk görüşmelerde babalık rolü algısı ile ilişkili olumlu, ilerleyen görüşmelerde ise babası ile özdeşim kuramadığına yönelik dışavurumları olgunun içinde bulunduğu psikoseksüel gelişim evresiyle ilişkilidir. Altı yaşındaki olgu Freud'un psikoseksüel gelişim aşamalarından ödipal döneme denk gelmektedir. Ödipal dönemde çocuk karşı cinsten ebeveynine ilgi duyarken kendi cinsinden olan ebeveyni rakip olarak görmektedir. Çocuğun babasının yerine geçmeye yönelik arzusu vardır. Olgunun babasının yerine geçme arzusu "*Kumbaramda para biriktiriyorum ama babam aldı. Ben, onunla anneme tektaş yüzyük alacaktım. Babam anneme evlenirken almış ama çok küçük ben kocaman alacam. En büyük elması bulacağım*" gibi söylemleriyle belirginleşmektedir.

Erkek çocuklar için kendilik ve nesne tasarımlarının biçimlenmesinde baba ile olan ilişki esastır (Mahler 1998). Hayatın ilk dönemlerindeki yaşantıların, deneyimlerin, ilk nesne ilişkilerinin özdeşim kurma sürecinde önemi büyüktür. Olgunun ebeveynlerinde olduğu gibi eşler arasındaki kopukluk ve sevgi yoksunluğu uygun özdeşimi engelleyen önemli faktörlerdendir (Öztürk ve Uluşahin 2018). Olgun, bir çiçek imajınasyonu etkinliğinde resmettiği salyangoz imgesini baba olarak tanımlamıştır. Resim incelendiğinde salyangozun pembe ve mor renkler ile resmedildiği görölmektedir. Ayrıca olgu, salyangoz için "*Dünyanın en iyi, en süslü salyangozu*" söylemlerinde bulunmuştur. Süper kahramanı anlatan şir etkinliğinde ise "*Bilmiyorum biz kızız. Ben sana teslim oluyorum*" söylemleri değerlendirildiğinde olgunun özdeşim nesnesinin annesi olduğu açıkça görölmektedir.

Olgun, bere takarak saç dökölmesi sonucu ortaya çıkan bölgesel dökölmeleri gizlemeye çalışmaktadır. Öğretmeni ile görüşölmüş ve olgunun okuldaki durumu ve gelişimi ile ilgili bilgi alınmıştır. Öğretmeni altıncı görüşmeden sonra sınıfa beresiz geldiğini, arkadaşlarının oyunlarına katılmaya çalıştığını ve alay edilmesi konusunda da daha rahat olduğunu ifade etmiştir. Birkaç görüşme sonrasında ise olgu bere takmayı tamamen bırakmıştır. Olgunun öğretmeniyle görüşölmeye devam edilmiş ve destekleyici bir sosyal ortam yaratılmaya çalışılmıştır. İlerleyen zamanlarda stres düzeyinin giderek azaldığı, sosyal ilişkilerde daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir. Görüşmelerin beşinci ayında yeni saçların çıktığı görölmüştür. Görüşmelerden bir buçuk yıl sonra olgu ile tekrar görüşölmüş ve dökölen boşlukların kapandığı gözlemlenmiştir.

Ölkemizde Alopesi Areata tedavisinde psiko-sosyal yaklaşımların etkinliğine yönelik bir çalışma bulunmamaktadır. Yurtdışı alanyazın incelendiğinde ise yok denecek kadar azdır. Alopesi Areata gibi tedavi seçeneklerinin sınırlı olduğu hastalık gruplarında, hastalık belirtilerinin ortaya çıkardığı ruhsal etkilerin üzerinde durulması ve farmakoloji ile beraber bireylerin psikolojik iyi oluşunu ve hastalık uyumunu artıracak psiko-sosyal destek sunulması oldukça önemlidir. Psikofarmakoloji ile bütünleşik bir biçimde uygulanan psiko-sosyal yaklaşımlardan biri olan sanat terapisinin Alopesi Areata hastalarında tedavi uyumunu artıracağı, duygu, düşünce ve zorlayıcı deneyimlerin dışavurumunu sağlayacağı, hastaların sosyal becerileri ve yaşam kaliteleri üzerinde olumlu katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Sonuç olarak, sanat terapisinin Alopesi Areata'nın tedavisinde tek başına ya da yardımcı bir teknik olarak kullanılması uygun olan bir psiko-sosyal müdahale yaklaşımıdır. Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. Bunlardan ilki tek olgunun sunulması, bir diğerisi ise niceliksel ölçümler yapılarak etkinliği kanıtlanmış bir yöntemle desteklenmemesidir. Bahsedilen iki kısıtlılığın ortadan kaldırılması için geniş örnekleme gruplarında sanat terapisinin teknikleri uygulanarak, niceliksel ölçümler ile ulaşılan bulguların sunulması önerilmektedir.

Kaynakça

- Alkhalifah, A., Alsantali, A., Wang, E., McElwee, K. J., & Shapiro, J. (2010). Alopecia areata update: part I. Clinical picture, histopathology, and pathogenesis. *Journal of the American Academy of Dermatology*, 62(2), 177-188. <https://doi.org/10.1016/j.jaad.2009.10.032>
- Babaoğlu, A. N. (1998). *Tanı ve terapide imgesel görüntü yaşantısı*. İPGTD yayınları.
- Çankırılı, A. (2008). *Çocuk resimlerinin dili*. Zafer Yayıncılık.
- Demir, V. ve Yıldırım, B. (2017). Sanatla terapi eğitimi üniversite sınavına girmeden çocukların tutukluluk, kaygı ve stres belirtisine karşı etkililiği. *Ege Eğitim Dergisi*, 18 (1), 311-344. <https://doi.org/10.12984/eggefd.280267>
- Eliade, M. (2003). *Dinler Tarihine Giriş*, çev. Lale Arslan. Kabalcı Yayınevi.
- Elkin, T. D., Hilker, K. A., & Drabman, R. S. (2006). Anxiety and psychosocial concerns in alopecia areata: A case study. *Clinical Case Studies*, 5(2), 103-111. <https://doi.org/10.1177/1534650103261208>
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W.W. Norton
- Fava, G. A., & Sonino, N. (2000). Psychosomatic medicine: emerging trends and perspectives. *Psychotherapy and psychosomatics*, 69(4), 184-197. <https://doi.org/10.1159/000012393>
- Fettahoğlu, E. Ç. (2014). Primer psikiyatrik bozukluklarla ilişkili saç kayıpları. *Archives of the Turkish Dermatology & Venerology/Turkderm*, 48. <https://doi.org/10.4274/turkderm.48.s12>
- Filiz, Ş. (2016). Sanat Terapisinin Felsefi Boyutları. *MJH VI/I*, 169, 183. <https://doi.org/110.13114/MJH.2016119297>
- Freud, Sigmund, (2008). *Totem ve Tabu*, H. İhsan (çev.), Ankara: Alter.
- Gallo, R., Chiorri, C., Gasparini, G., Signori, A., Burrioni, A., & Parodi, A. (2017). Can mindfulness-based interventions improve the quality of life of patients with moderate/severe alopecia areata? A prospective pilot study. *Journal of the American Academy of Dermatology*, 76(4), 757-759. <https://doi.org/10.1016/j.jaad.2016.10.012>
- Golden, W. L., Gersh, W. D., & Robbins, D. M. (1992). *Psychological treatment of cancer patients: A cognitive-behavioral approach*. Allyn & Bacon.
- Grosz, E. (2002). *Jacques Lacan: A feminist introduction*. Routledge
- Güner, O. ve Dinçer-Genç, N. (2019). *Sanat Terapisi*. Yakın Kitapevi.
- Gupta, M. A., Gupta, A. K., Ellis, C. N., & Voorhees, J. J. (1990). Some psychosomatic aspects of psoriasis. *Advances in dermatology*, 5, 21-30.
- Gürkan, K., Tüzün, Ü., ve Abalı, O. (2006). Alopesi areatalı çocuklarda psikiyatrik eş tanılar. *Düşünen Adam Dergisi*, 19(2), 72-6.
- Hunt, N., & McHale, S. (2004). *Coping with alopecia*. Sheldon Press.
- Hunt, N., & McHale, S. (2005). The psychological impact of alopecia. *British Medical Journal*, 331, 951-953 <https://doi.org/10.1136/bmj.331.7522.951>
- Jung, C. Gustav (2005). *Kişiliğin Gelişimi*. (Çev. Ahmet Aydoğan). *Kişilik Oluşumu ve Sorunları*. İz Yayıncılık, 205-209.
- Kaçar, S. D., Özüguz, P., ve Karaca, Ş. (2014). Pediatrik Yaş Grubunda Saç ve Saçlı Deri Hastalıklarının Değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Dermatology/Turk Dermatoloji Dergisi*, 8(3).
- Karateke, B., ve Soysal, S. (2020). Gece Korkusu Olgularında Sanatla Terapi ve Yaratıcılık Tekniklerinin Kullanılması: Bir Olgu Sunumu. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 44(2), 151-162.

- Kılıçarslan Törüner, E., ve Büyüköğeneç, L. (2017). *Çocuk Sağlığı Temel Hemşirelik Yaklaşımları*. Nobel Tıp Kitabevleri.
- Laible, D., Carlo, G., Torquati, J., & Ontai, L. (2004). Children's perceptions of family relationships as assessed in a doll story completion task: Links to parenting, social competence, and externalizing behavior. *Social Development, 13*(4), 551-569. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2004.00283.x>
- Laplanche, J., & Pontalis, J. B. (1985). *Fantasme originaire, fantasmes des origines, origines du fantasme* (p. 43). Paris: Hachette.
- Leuner, H. (1988). *Il vissuto immaginativo catatimico: tecnica psicoterapeutica del sogno*. Città nuova.
- Mahler, M.S. (1998). Symbiose und Individuation. Psychosen im frühen Kindesalter. Stuttgart: KlettCotta.
- Misery, L., & Rousset, H. (2001). La pelade est-elle une maladie psychosomatique?. *La Revue de médecine interne, 22*(3), 274-279. [https://doi.org/10.1016/S0248-8663\(00\)00328-3](https://doi.org/10.1016/S0248-8663(00)00328-3)
- Oppenheim, D., Nir, A., Warren, S., & Emde, R. N. (1997). Emotion regulation in mother-child narrative co-construction: Associations with children's narratives and adaptation. *Developmental psychology, 33*(2), 284. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.33.2.284>
- Öztürk, M. O., & Uluşahin, A. (2018). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. Nobel Tıp Kitabevleri.
- Papadopolous, L., & Bor, R. (1999). Psychological approaches to dermatology. Leicester: BPS Books
- Picardi, A., Pasquini, P., Cattaruzza, M. S., Gaetano, P., Baliva, G., Melchi, C. F., ... & Biondi, M. (2003). Psychosomatic factors in first-onset alopecia areata. *Psychosomatics, 44*(5), 374-381. <https://doi.org/10.1176/appi.psy.44.5.374>
- Reinhold, M. (1960). Relationship of stress to the development of symptoms in alopecia areata and chronic urticaria. *British Medical Journal, 1*(5176), 846. <https://doi.org/10.1136/bmj.1.5176.846>
- Robinson, J., Hérot, C., Haynes, P., & Mantz-Simmons, L. (2000). Children's story stem responses: A measure of program impact on developmental risks associated with dysfunctional parenting. *Child abuse & neglect, 24*(1), 99-110. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(99\)00117-9](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(99)00117-9)
- Sandok, B. A. (1964). Alopecia areata: an apparent relationship to psychic factors. *American Journal of Psychiatry, 121*(2), 184-185. <https://doi.org/10.1176/ajp.121.2.184>
- Shostak, B., DiMaria, A., Salant, E., Schoebel, N., Bush, J., Minar, V., & Pollakoff, L. (1985). "Art Therapy in the Schools" A Position Paper of the American Art Therapy Association. *Art Therapy, 2*(1), 19-21. <https://doi.org/10.1080/07421656.1985.10758776>
- Strazzulla, L. C., Wang, E. H. C., Avila, L., Sicco, K. L., Brinster, N., Christiano, A. M., & Shapiro, J. (2018). Alopecia areata: disease characteristics, clinical evaluation, and new perspectives on pathogenesis. *Journal of the American Academy of Dermatology, 78*(1), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.jaad.2017.04.1141>
- Turan, M. (2013). Kuyu Filmindeki Arzu Kavramının Lacancı Psikanalitik Yaklaşım Çerçevesinde Çözümlemesi. *Selçuk İletişim, 7*(4), 169-185.
- Willemsen, R., Vanderlinden, J., Deconinck, A., & Roseeuw, D. (2006). Hypnotherapeutic management of alopecia areata. *Journal of the American Academy of Dermatology, 55*(2), 233-237. <https://doi.org/10.1016/j.jaad.2005.09.025>
- Yazıcı, A. C., Başterzi, A., Acar, S. T., Üstünsoy, D., İkiçoğlu, G., Demirseren, D., ve Kanık, A. (2006). Alopecia areata and alexithymia. *Türk Psikiyatri Dergisi, 17*(2), 99.
- Žižek, S. (2010). *Yamuk Bakmak-Popüler Kültürden Jacques Lacan'a Giriş*. Metis Yayınları.

EXTENDED SUMMARY

Ringworm, medically known as Alopecia Areata, is a skin disease that manifests itself with regional shedding affecting hair and hair in other parts of the body. Alopecia Areata is a clinical picture characterized by sharply circumscribed, round or oval shedding of hair on the body, especially on the scalp (Cordan Yazıcı et al., 2006). The disease can be seen at any age, gender, race and geography do not make a significant difference in the incidence and degree of the disease (Strazzulla et al., 2018). Although the exact cause of the disease is not known yet, hormonal fluctuations, infectious factors, vaccines, stress and diet are thought to be the factors that trigger Alopecia Areata (Alkhalifah et al., 2010). Alopecia Areata is not a life-threatening disease. It does not cause itching, pain or pain. In addition, it has been reported that alopecia, which is mostly seen in adolescence and in women, may cause deterioration in identity and self-perception (Fettahoğlu, 2014). Deterioration of body appearance can create stress. Hair has an important place in body appearance. It is known that since a hair-related disorder causes radical physical changes in individuals, it causes individuals to feel labeled, to experience intense emotional stress, and to decrease their self-esteem (Kaçar et al., 2014). Emotional stress can be experienced after the illness, as well as the presence of the illness can be psychosomatic. It is thought that challenging life experiences and traumatic experiences trigger Alopecia Areata. Misery and Rousset (2001) stated that Alopecia Areata is a psychosomatic disease. Considering the difficulties in expressing emotion in patients with Alopecia Areata, it can be thought that expressive therapies can be used as an auxiliary method as a psychosocial intervention tool. Art therapy helps children process a memory that has not been cognitively processed. At this point, art therapy is one of the best methods used to make sense of and realize the self (Filiz, 2016). Sometimes it is quite difficult for children to make sense of emotions as much as to make sense of the self. It is possible for children to convey many emotions that are not recognized and defined easily through art. Through art therapy, children express the thoughts, feelings and experiences that they have difficulty in verbally expressing in an art form and express the situation that is important to them (Güner & Genç-Dinçer, 2019). Situations that cannot be put forward verbally for various reasons can be revealed through artistic creations. Art therapy is also used in children's problems with their peers and teachers, academic difficulties, loss of parents, divorce, and parental abuse (Shostak et al., 1985). It can be difficult for children to cope with the emotions that arise after challenging experiences. Art therapy helps children develop to cope with negative emotions, alleviate behavioral and psychological symptoms, and lead a better quality of life (Güner & Genç-Dinçer, 2019).

A six-year-old male patient who applied with the complaint of Alopecia Areata is the only child of his family. The patient has ongoing psychiatric treatment. Drug treatment was started by a child and adolescent psychiatrist four months before the interviews started. Due to some regressions in the condition of the patient experienced during the drug treatment process and the emergence of new problem areas, it was recommended that he receive psychotherapy support by his psychiatrist.

The case changed city with her family shortly before the onset of symptoms. Immediately after the change of city, the mother and father of the patient were hospitalized for one week with the diagnosis of Covid-19. In this process, it was not possible for the patient to contact his parents due to the risk of transmission. The case, who started kindergarten in the new city they settled, is exposed to peer violence at school due to regional hair loss resulting from hair loss and is adversely affected by many environmental factors. In disease groups such as Alopecia Areata, where treatment options are limited, it is very important to focus on the psychological effects of the symptoms of the disease and to provide psycho-social support that will increase the psychological well-being of individuals and their adaptation to the disease, together with pharmacology. It is thought that art therapy, which is one of the psycho-social approaches applied in an integrated manner with psychopharmacology, will increase treatment compliance in Alopecia Areata patients, provide the expression of emotions, thoughts and challenging experiences, and contribute positively to the social skills and quality of life of the patients.

In conclusion, art therapy is a psycho-social intervention approach suitable for use alone or as an adjunct technique in the treatment of Alopecia Areata. This study has some limitations. The first of these is the presentation of a single case, and the other is that it is not supported by a method whose effectiveness has been proven by making quantitative measurements. In order to eliminate the two limitations mentioned, it is recommended to present the findings reached with quantitative measurements by applying art therapy techniques in large sample groups.